

КЛИМЕНТІЙ ЗІНОВІЇВ – НЕОРДИНАРНИЙ ПРЕДСТАВНИК УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО

Постать чоловіка-ченця, мандрівника, який пройшов немало доріг, збираючи милостиню для свого монастиря, є насправді визначною особистістю в творенні української історії та літератури XVII-початку XVIII століття. Мова йдеться про Климентія Зіновієва – українського письменника, етнографа, церковного діяча. Достовірних біографічних відомостей про життя Климентія Зіновієва до нас не дійшло, але ймовірно це описано в творах самого письменника: раннє сирітство, навчання при церковній парафії, далі – у Києво-Могилянській академії. З деяких джерел припустимо, що був священником, але потім пішов до монастиря.

Багато подорожуючи шляхами міст та сел України, Климентій Зіновіїв зустрічався з різними верствами населення, під час спілкування з ними черпав для себе цінний матеріал для своєї великої книги, тому його називають одним з перших українських етнографів. При житті Климентій Зіновіїв не видав жодного твору, але його літературна праця тривала багато років. І тільки через 150 років після смерті письменника в чернігівському монастирі етнограф О. Шишацький натрапив на рукопис творів Зіновієва. В рукописі містилися вірші, народні прислів'я та приказки. Деякі поезії із цього рукопису були видані П. Кулішем в журналі «Основа», а прислів'я та приказки згодом знайшли друге життя у творчості багатьох письменників та етнографів. 1971 року Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні надрукував повне видання поезій Зіновієва.

В різні роки дослідженням творчості Зіновієва займалися П. Куліш, О. Огоновський, А. Пипін, І. Франко, С. Єфремов, М. Возняк, В. Колосова, В. Німчук, П. Попов, Д. Рижук, Ф. Шолом та ін. Аналізуючи твори Климентія Зіновієва, літературні критики та літературні діячі в першу чергу звернули увагу не тільки на індивідуальність авторського стилю, але й на деякі паралелі із ідеями, започаткованими І. Вишенським. Ці літературні традиції надалі мали місце в творчості Григорія Сковороди. Адже і Вишенський, і Зіновіїв, і Сковорода належать до епохи барокової поезії, якій притаманні філософські роздуми про призначення та плинність людського життя, поєднання непоєданого, нетерпимість до зла та людських пороків, релігійні мотиви. Порівняймо, уривок з «Песнь о покаянії» К. Зіновієва:

*Бліз(ь) ёст(ь) ко(н)чинà видимому в Ђку:
чась покáяти(с) грЂшну человЂку.
І для тогò то кáятисА трéба:*

*жебѣ по смѣ(р)ти не утрáти(л) нѣа (прим. текст оригіналу) [2, 310]
з уривком з вірша Г. Сковороди «Всякому місту звичай і права»:
Смерте страшна! Замашная косо!
Ти не щадши и царских волосов.
Ти не глядишь, гдѣ мужик, а гдѣ царь,
Все жереш так, как солону пожар.
Кто ж на ея плюет острую сталь?
Тот, чія совѣсть, как чистий хрусталь [4, 60-61].*

Головні ідеї обох творів – це те, що всі люди смертні і потрібне покаєння та прийняття духовних цінностей, щоб смиренно предстати перед Богом.

Отже, творчість Климентія Зіновієва є цінним джерелом вивчення українських традицій та історії XVII-початку XVIII століття. Іван Франко в «Нарисі історії української літератури», проводячи аналогії з Григорієм Сковородою, писав: «Літературна і соціальна фізіономія обох однаковісінька, хоч у їх інтелігенції і моральному погляді на життя величезна різниця. Оба вони були учнями Київської академії, оба провели свій вік, блукаючи по Україні та сусідніх з нею країнах, у обох у їх творах крізь старосвітську форму проблискують іскри нових почувань і поглядів...» [3].

Список використаних джерел

1. Києво-Могилянська академія в іменах XVII- XVIII ст. : енциклопед. вид. Київ: ВД "КМ Академія", 2001. 367 с.
2. Климентій Зіновійв. Вірші. Приповісті посполиті. Київ: Наукова думка, 1971. 389 с.
3. Климентій Зіновійв. URL: <https://uk.wikipedia.org>.
4. Сковорода Г. Повна академічна збірка творів: за ред. проф. Леоніда Ушкалова. 2-ге вид. Харків: Видавець Савчук О.О., 2016. 1400 с.
5. Слабошпицький М. З голосу нашої Кліо: (Події і люди української історії). Київ: Фірма «Довіра», 1993. 255 с.

ПАВЛОВ В.І., к.філос.н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

VITA ACTIVA ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРИРЕЧЕНОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ (АНАЛІЗ КОНЦЕПЦІЇ ГАННИ АРЕНДТ)

Сьогодні перед людством виникло глобальне уявлення можливості третьої світової війни та її наслідків і попередні загально визнані і стійкі наративи культурно-історичної реальності почали нами сприйматись як певний агломерат розрізнених фактів, що не піддається чіткому логічному поєднанню та